

**Република Србија
ГРАД НИШ
ГРАДСКО ВЕЋЕ**

На основу члана 46. Одлуке о буџету Града Ниша за 2021. годину („Службени лист Града Ниша“, број 114/20) и члана 72. Пословника о раду Градског већа Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, број 1/2013, 95/2016, 98/2016, 124/2016, 144/2016 и 117/2020), Градско веће Града Ниша, на седници од 18.05.2021. године, доноси:

**РЕШЕЊЕ О РЕАЛИЗАЦИЈИ И СУФИНАНСИРАЊУ
ПРОЈЕКТА
„СМАЊЕЊЕ ЗАГАЂЕЊА ВАЗДУХА У ГРАДУ НИШУ ПОРЕКЛОМ ИЗ ИНДИВИДУАЛНИХ
ИЗВОРА У 2021. ГОДИНИ“**

I Град Ниш прихвата суфинансирање и реализацију пројекта „Смањење загађења ваздуха у Граду Нишу пореклом из индивидуалних извора у 2021. години“, који је одобрен на основу Одлуке о утврђивању коначне ранг листе број 401-00-161-7/21-032 од 10. марта 2021. године, Министарства заштите животне средине Републике Србије, а на основу расписаног Јавног конкурса за доделу средстава за суфинансирање реализације пројекта смањења загађења ваздуха у Србији пореклом из индивидуалних извора у 2021. години, број 401-00-161-4/21-03 од 01. фебруара 2021. године.

Град Ниш и Министарство заштите животне средине Републике Србије су закључили Уговор о суфинансирању реализације пројекта „Смањење загађења ваздуха у Граду Нишу пореклом из индивидуалних извора у 2021. години“ број 401-00-369/21-03 од 25.03.2021. године, којим су регулисана међусобна права и односи у реализацији Пројекта.

II Општи циљ пројекта „Смањење загађења ваздуха у Граду Нишу пореклом из индивидуалних извора у 2021. години“ је решавање дугогодишњег проблема прекомерног загађења амбијенталног ваздуха на територији Града Ниша, где се као главни узрочник препознају приватна домаћинства (индивидуална ложишта) која већином користе неефикасне уређаје на погон чврстог горива (угаљ, мазут, лож уље) и на тај начин емитују веома штетне материје у ваздух.

Специфични циљ пројекта је суфинансирање пројекта смањења загађења ваздуха пореклом из индивидуалних извора у 2021. години, који се односи на замену ложишта у индивидуалним домаћинствима на чврсто гориво, уградњом котлова на pellet, гас и систем даљинског грејања на територији Града Ниша.

III По Уговору о суфинансирању реализације пројекта „Смањење загађења ваздуха у Граду Нишу пореклом из индивидуалних извора у 2021. години“ број 401-00-369/21-03 од 25.03.2021. године, који је Град Ниш закључио са Министарством заштите животне средине Републике Србије носилац пројекта је Град Ниш, а рок завршетка пројекта је 7 (седам) месеци.

IV Укупна вредност пројекта је 17.600.000,00 динара, од чега Министарство заштите животне средине суфинансира пројекат средствима у износу од 12.000.000,00 динара, а Град Ниш суфинансира пројекат средствима у износу од 5.600.000,00 динара или 31,82 %.

V Средства за ову намену обезбеђена су у буџету Града Ниша за 2021. годину, на позицији 396а, економска класификација 472, накнаде за социјалну заштиту из буџета.

VI Налаже се Канцеларији за локални економски развој, Градској управи за имовину и одрживи развој, Градској управи за комуналне делатности и инспекцијске послове, Градској управи за финансије Града Ниша, Енергетском менаџеру Града Ниша и ЈКП „Градска топлана“ Ниш да реализују ово решење.

VII Координацију пројекта врши Канцеларија за локални економски развој.

VIII Решење објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Образложење

Министарство заштите животне средине расписало је Јавни конкурс за доделу средстава за суфинансирање реализације пројекта смањења загађења ваздуха у Србији пореклом из индивидуалних извора 2021. године, дана 01.02.2021. године.

Град Ниш је поднео захтев за доделу средстава Министарству за заштиту животне средине за смањење загађења ваздуха у Србији пореклом из индивидуалних извора 2021. године, дана 17.02.2021. године.

Одлуком о утврђивању коначне ранг листе број 401-00-161-7/21-032 од 10. марта 2021. године, Министарства заштите животне средине Републике Србије прихваћен је захтев Града Ниша за суфинансирање реализације пројекта смањења загађења ваздуха у Србији пореклом из индивидуалних извора 2021. године, дана 01.02.2021. године.

Град Ниш и Министарство заштите животне средине Републике Србије су закључили Уговор о суфинансирању реализације пројекта „Смањење загађења ваздуха у Граду Нишу пореклом из индивидуалних извора у 2021. години“ број 401-00-369/21-03 од 25.03.2021. године.

Општи циљ пројекта „Смањење загађења ваздуха у Граду Нишу пореклом из индивидуалних извора у 2021. години“ је решавање дугогодишњег проблема прекомерног загађења амбијенталног ваздуха на територији Града Ниша, где се као главни узрочник препознају приватна домаћинства (индивидуална ложишта) која већином користе неефикасне уређаје на погон чврстог горива (угаљ, мазут, лож уље) и на тај начин емитују веома штетне материје у ваздух.

Специфични циљ пројекта је суфинансирање пројекта смањења загађења ваздуха пореклом из индивидуалних извора у 2021. години, који се односи на замену ложишта у индивидуалним домаћинствима на чврсто гориво, уградњом котлова на пелет, гас и систем даљинског грејања на територији Града Ниша.

Уговором о суфинансирању реализације пројекта „Смањење загађења ваздуха у Граду Нишу пореклом из индивидуалних извора у 2021. години“ број 401-00-369/21-03 од 25.03.2021. године, који је Град Ниш закључио са Министарством заштите животне средине Републике Србије је предвиђено да је носилац пројекта је Град Ниш, а рок завршетка пројекта је 7 (седам) месеци.

Укупна вредност пројекта је 17.600.000,00 динара, од чега Министарство заштите животне средине суфинансира пројекат средствима у износу од 12.000.000,00 динара, а Град Ниш суфинансира пројекат средствима у износу од 5.600.000,00 или 31,82 %.

Средства за ову намену обезбеђена су у буџету Града Ниша за 2021. годину, на позицији 396а, економска класификација 472, накнаде за социјалну заштиту из буџета.

На основу свега напред изложеног, као и због значаја реализације овог пројекта у вези смањења загађења ваздуха у Граду Нишу, пореклом из индивидуалних извора у 2021. години, Градско веће Града Ниша је донело решење као у диспозитиву.

Број: 575-1/2021-03

У Нишу, 18.05.2021. године

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА НИША

ПРЕДСЕДНИЦА

Драгана Сотировски

ГРАД НИШ

**ПРОЈЕКТА СМАЊЕЊА ЗАГАЂЕЊА ВАЗДУХА У ГРАДУ
НИШУ ПОРЕКЛОМ ИЗ ИНДИВИДУАЛНИХ ИЗВОРА У 2021.
ГОДИНИ**

НИШ 2021. год.

ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК

Град Ниш већ дуги низ година има проблем са прекомерним загађењем амбијенталног ваздуха на својој територији. Као главни узрочник наведеног проблема препозната су приватна домаћинства – куће (индивидуална ложишта) која у великој већини користе неефикасне уређаје (шпорете и котлове) који користе чврсто гориво (угаљ, огревно дрво, разне врсте отпада). Из наведеног разлога, Град Ниш је Програмом заштите животне средине за 2021. годину планирао спровођење мера за унапређење квалитета ваздуха које се заснивају на замени поменутих неефикасних уређаја за грејање.

Реализација предметног пројекта подразумева предузимање низа активности при спровођењу мера у циљу промене и смањења количине потрошеног енергента кроз примену мера замене неефикасних уређаја за грејање у индивидуалним домаћинствима, приватним кућама, и то су:

- Мера замене постојећих уређаја за грејање ефикаснијим уређајима на пелет
- Мера замене постојећих уређаја за грејање ефикаснијим уређајима на гас
- Мера уклањања постојећих уређаја за грејање и прикључење на систем даљинског грејања

Спровођење наведених мера подразумева реализацију следећих активности:

- Припрема и објављивање јавног конкурса за доделу дела средстава власницима приватних домаћинства – кућа (индивидуалних ложишта)
- Обилазак свих пријављених потенцијалних корисника који су се пријавили на конкурс
Рангирање и одабир корисника у складу са јасно дефинисаним критеријумима конкурса
- Потписивање уговора са одабраним корисницима и набавка и уградња материјала и опреме
- Контрола и доказивање изведених радова

Очекивани резултат пројекта је да се, након реализације наведених активности, у значајној мери смањи број приватних кућа у којима се користе велике количине енергената који загађују ваздух (угаљ, мазут, лож уље...) што ће допринети смањењу емитовања штетних материја.

Процењено смањење емисије CO₂ након реализације мера је око 650 тона.

ЦИЉЕВИ ПРОЈЕКТА

Пројекат има за циљ замену неефикасних уређаја за грејање у индивидуалним домаћинствима у Граду Нишу, у приватним кућама, и то:

- 1) Замену постојећих уређаја за грејање ефикаснијим уређајима на пелет у 100 домаћинстава
- 2) Замену постојећих уређаја за грејање ефикаснијим уређајима на гас у 40 домаћинстава
- 3) Уклањање постојећих уређаја за грејање и прикључење на систем даљинског грејања у 15 домаћинстава

Град Ниш је решавању проблема загађења ваздуха приступио спровођењем наведених мера од којих се, управо, очекује постизање најбољих резултата на смањењу загађења ваздуха. Овим путем је планирано да се финансијска средства Града усмере на модернизацију система грејања у приватним кућама које су препознате као главни извор загађења ваздуха.

Пројекат има за циљ и да генерише додатне инвестиције крајњих корисника тако да ће Град Ниш у укупној маси заједничких средстава за суфинансирање Града Ниша од 17.600.000 динара (максимално учешће Града Ниша од 3.520.000,00 динара) потраживати учешће крајњих корисника у износу од минимално 50% (17.600.000) , што може да утиче на обрт средстава у износу од потенцијалних 35.200.000 динара.

Очекивани резултат пројекта је да се, након реализације наведених активности, у значајној мери смањи број приватних кућа која користе велике количине енергената који загађују ваздух (угаљ, мазут, лож уље...) и на тај начин емитовање штетних материја у ваздух биће смањено.

Процењено смањење емисије CO₂ након реализације износи 646,95 тона. Истовремено процењено смањење емисије PM10 честица износи 0,35 тона, а PM2,5 износи 0,15 тона.

ОПИС СТАЊА

Град Ниш већ дуги низ година има проблема са прекомерним загађењем амбијенталног ваздуха на својој територији. Као главни узрочник наведеног проблема препозната су приватна домаћинства – куће (индивидуална ложишта) која у великој већини користе неефикасне уређаје (шпорете и котлове) који користе чврсто гориво (угаљ, огревно дрво, разне врсте отпада).

Дугогодишњи проблем Ниша који се огледа у прекомерном загађењу амбијенталног ваздуха на територији града, потврђују и објављени подаци на сајту званичном сајту AirVisual. Дневни подаци током грејне сезоне веома често достижу вредности загађења које су идентификоване у великим градовима, и Ниш се веома често налази на врху листе 10 најугроженијих градова. Ово аерозагађење у највећој мери потиче од PM10 и PM2,5 честица, које по правилу долазе из индивидуалних ложишта.

Измерене концентрације загађујућих супстанци, које се прате у Нишу, су променљиве и разлике се нарочито уочавају по годишњим добима, што се може довести у везу са активностима стационарних извора загађања у време грејне сезоне. У месецима са ниским температурама ваздуха, када је повећана активност рада енергетских постројења, региструју се веће концентрације CO₂ и чађи. Први од десет водећих узрока хоспитализације становништва Нишавског округа, у 2019.год, према статистичким подацима Института за јавно здравље Ниш, је хронична обструктивна болест плућа која је, процентуално, прва на листи од десет водећих дијагноза и узрок хоспитализације становништва мушког пола Нишавског округа у 2019.год. Бронхијална астма је друга дијагноза од десет водећих дијагноза које су узроци хоспитализације становништва

женског пола Нишавског округа у 2019.год. На основу ових података може се констатовати да је загађење ваздуха у комуналној средини једна од најзначајнијих последица деградације животне средине а високе концентрације потенцијално штетних гасова и честица које се емитују у ваздух доводе не само до евидентног, утврђеног оштећења здравља становника у граду Нишу, већ и до погоршања квалитета животне средине, што оштећује ресурсе неопходне за дуготрајан одрживи развој целе планете.

За Ниш је такође карактеристично да градска Топлана користи искључиво природни гас (преко 95%), али још има котларница на чврсто гориво (угаљ) или течено гориво (лож-уље, мазут), које доприносе загађењу ваздуха. Локална индустрија је у највећој мери „чиста“, а један број јавних зграда још увек користи чврста фосилна горива.

Елиминисање сваког од евидентираног, појединачног загађивача у свакој од средина, па тако и у граду Нишу, представља корак више ка граду у којем климатске промене неће утицати на живот и здравље свих људи.

За Ниш је такође карактеристично да градска Топлана користи искључиво природни гас (преко 95%), али још има котларница на чврсто гориво (угаљ) или течено гориво (лож-уље, мазут), које доприносе загађењу ваздуха. Локална индустрија је у највећој мери „чиста“, а један број јавних зграда још увек користи чврста фосилна горива.

ОПИС ОПРЕМЕ, РАДОВА И АКТИВНОСТИ У ЦИЉУ АПРОВОЂЕЊА ПРОЈЕКТА

Наведене пројектне активности биће реализоване кроз сарадњу Канцеларије за локални економски развој града Ниша, енергетског меанџера, Градске управе за имовину и одрживи развој и Градске управе за комуналне делатности и инспекцијске послове. Канцеларија за локални економски развој града Ниша биће задужена за координацију пројекатом, док ће Градске управе бити задужене за припрему и реализацију активности везаних за стручни и технички аспект предметног пројекта (припрема конкурса, оцена и рангирање корисника...) уз ангажовање техничке подршке за контролу и доказивање изведених радова путем расписивања набевке ове услуге. Запослени у наведеним службама поседују дугогодишње искуство у припреми и реализацији развојних пројеката.

Руководилац пројекта биће Град Ниш - Канцеларија за локални економски развој

У циљу оптималног спровођења пројекта, Град Ниш формираће радни тим пројекта који ће чинити представници града Ниша - енергетски менаџер града Ниша, члан Градског већа задужен за животну средину, представник управе за финансије, представник Канцеларије за локални економски развој, представник Управе за имовину и одрживи развој, представник Управе за комуналне делатности и инспекцијске послове.

Спровођење пројекта ће се реализовати кроз интерну сарадњу градских служби (Канцеларија за локални економски развој, Градска управа за имовину и одрживи развој и Градска управа за комуналне делатности и инспекцијске послове) али је неопходно остварити и партнерство са ЈКП „Градска топлана“ Ниш и снабдевачем природног гаса на

територији града Ниша – „Yugorosgaz a.d“. Имајући у виду блиску сарадњу са националним и међународним мрежама из ове области (Energy Cities, СКГО, РЕС Фондација...) и локалним невладиним организацијама (Протекта, Зелени кључ, ЕНЕСА...) очекује се даље партнерство са њима у промоцији резултата и мултиплицирању.

Расписивањем јавног позива за замену котлова ће бити ближе утврђен технички опис пројектног задатка и детаљи потребне опреме за активности:

- Замену постојећих уређаја за грејање ефикаснијим уређајима на пелет у 100 домаћинстава
- Замену постојећих уређаја за грејање ефикаснијим уређајима на гас у 40 домаћинстава
- Уклањање постојећих уређаја за грејање и прикључење на систем даљинског грејања у 15 домаћинстава

Ова активност је наведена у Програму заштите животне средине за 2021. годину, чије усвајање се очекује ускоро. Истовремено су текстови Програма суфинансирања и Јавног позива конкурса у највећој мери припремљени и очекује се да се Јавни конкурс распише још пре краја грејне сезоне.

За успешну реализацију пројекта значајно је и то да је централна градска зона града Ниша покривена дистрибутивном мрежом даљинског грејања док су зоне гасификације прецизно утврђене градским прописима. Снабдевање пелетом и електричном енергијом се одвија несметано.

Што се тиче одржавања набављених материјала и опреме, корисници су дужни да приликом набавке истих обезбеде атесте материјала и гарантне листове за све материјале и опрему који се набављају и такође да преузму обавезу одржавања истих након уградње.

Иначе, пројекат се у великој мери ослања на решења која се примењују у граду Ужице већ годинама уназад. Имајући у виду блиску сарадњу са њиховим представницима очекује се њихова помоћ и током спровођења пројекта.

ПЛАНИРАНА ДИНАМИКА

- Припрема и објављивање јавног конкурса за доделу дела средстава власницима приватних домаћинства – кућа (индивидуалних ложишта) - 1.5 месец
- Обилазак свих пријављених потенцијалних корисника који су се пријавили на конкурс – 1 месец
- Рангирање и одабир корисника у складу са јасно дефинисаним критеријумима конкурса 15 дан

- Потписивање уговора са одабраним корисницима и набавка и уградња материјала и опреме – 2 месеца
- Контрола и доказивање изведених радова – 2 месеца
- Укупно 7 месеци

СПЕЦИФИКАЦИЈА ТРОШКОВА

Укупна вредност пројекта је 35.200.000,00 динара, од чега је минимално 17.600.000,00 динара учешће корисника (минимално 50%), 3.520.000,00 динара учешће Града Ниша (максимално 10%) и ова средства ће бити утврђена дефинисана Програмом заштите животне средине за 2021. годину. Износ средстава који се захтева од Министарства заштите животне средине по овом јавном позиву је 14.080.000,00 динара (максимално 40%) што представља 80% износа који се суфинансира грађанима (укупно 17.600.000,00 динара).

Средства се додељују корисницима у износу до 50% износа инвестиције или до оквирног максималног износа од: 140.000,00 динара за меру 1, 161.000,00 динара за меру 2, и 280.000,00 динара за меру 3.

Оквирни укупан износ додељених средстава по мерама износи:

- Мера 1: 10.000.000,00 динара (8.000.000,00 динара средства Министарства)
- Мера 2: 4.600.000,00 динара (3.680.000,00 динара средства Министарства)
- Мера 3: 3.000.000,00 динара (2.400.000,00 динара средства Министарства)

РИЗИЦИ И ОДРЖИВОСТ ПРОЈЕКТА

Корисници пројекта су власници приватних кућа (индивидуалних ложишта). Имајући у виду да су котлови који се набављају путем конкурса савременог типа и једноставни за употребу, применом мера ће се услови живота корисника унапредити.

Главни ризик за реализацију предметног пројекта може да буде недевољан број пријављених учесника на конкурс. Овај ризик може се предупредити кроз агресивну медијску кампању на локаним медијима, интернет и друштвеним мрежама и организацију инфо сесија за потенцијалне учеснике. Ипак, имајући у виду пажњу јавности која је усмерена на аерозагађење, као и исказану заинтересованост, може се проценити да је ризик мали, и да је за очекивати да ће број пријављених учесника у превазићи количину намењених средстава.

Што се тиче одрживости пројекта, Град Ниш се определио за нискоугљенични развој и то потврђује својим бројним активностима и планским документима. Једини је град у Србији који је испунио обавезе иницијативе Европске комисије „Повеља Градоначелника“ и усвојио Акциони план одрживог развоја енергетике до 2020. године. У овом тренутку се припрема документ који ће важити до 2030. Године, а истовремено се припрема и Мапа пута енергетске транзиције до 2050. Године (у оквиру Пројекта TOMORROW који се реализује у оквиру Програма Horizon 2020 Европске Комисије. Израда Плана квалитета ваздуха је у завршној фази, а очекује се доношење Плана развоја града Ниша за период 2021-2027 који је у поступку јавне расправе а база се на визији климатске неутралности.

Град Ниш се определио за нискоугљенични развој и то потврђује својим бројним активностима и планским документима. Једини је град у Србији који је испунио обавезе иницијативе Европске комисије „Повеља Градоначелника“ и усвојио Акциони план одрживог развоја енергетике до 2020. године. У овом тренутку се припрема документ који ће важити до 2030. године, а истовремено се припрема и Мапа пута енергетске транзиције до 2050. године (у оквиру Пројекта TOMORROW који се реализује у оквиру Програма Horizon 2020 Европске Комисије. Израда Плана квалитета ваздуха је у завршној фази, а очекује се доношење Плана развоја града Ниша за период 2021-2027 који је у поступку јавне расправе а базира се на визији климатске неутралности.

Све ово доказује опредељеност града да се успешно избори са проблемом локалног аерозагађења и пре и након пројекта. Активност суфинансирања замене индивидуалних ложишта ће бити предвиђена и Програмима заштите животне срединама у годинама након 2021.